

Viktor Horváth (Maďarsko)

Maďarský spisovatel a překladatel z angličtiny, němčiny a španělštiny. Narodil se v roce 1962 v Pétikosteli, na tamější univerzitě vyučuje teorii historického vývoje a formy verše středověké a pozdně středověké literatury. Krom řady básní, povídek a esejů napsal několik románů, např. *Át* (Hotovo, 2004), *Török tükör* (Turecké zrcadlo, 2009) a je editorem dvou básnických antologií: *A tavaszi édessége* (Sladkost jara — překlady středověké milostné poezie, 2004) a *Udvartatlan szerelem* (Nezdvořilá krása — překlady středověké obscénní poezie, 2006). Překladatel Jiří Zeman o něm říká: „Coby spisovatel vybočuje z normálu a ubírá se nestandardními cestami. Coby historik k sobě nechává promlouvat předměty. Nejen starožitnosti a mechem porostlé kameny, ale i předměty moderní, vyrobené například z kaučuku. Východiska má rozmanitá; jejich kombinace přinášejí pozoruhodné výsledky.“

úryvky z románu *Můj tank* přeložila Simona Kolmanová

Čierna nad Tisou

Po celodenní tvrdé debatě odjeli sovětští soudruzi spát zpět do Užhorodu, aby mohli druhý den pokračovat v jednání, Čechoslováci naopak zůstali na noc ve stejném vagonu, ve kterém přijeli. Mě ubytovali v budově pohraniční stanice. A ve svém příteli jsem se neklamal, protože mě večer navštívil. Moc dobře jsme si popovídali a potvrdilo se mi, co jsem si skutečně myslel: Špión sem přijel jako přítel soudruha Biľaka, neboť ve vyspělém socialismu už není rozdíl mezi prostými pracujícími a vůdčími činiteli – i pracující se můžou zúčastnit jednání vedoucích činitelů, jelikož i oni jsou ve skutečnosti vedoucími činiteli. Je to přirozené.

„Poslouchej, nadporučíku. To, co tu děláš, je vynikající. Tvoje práce, kterou napomáháš našim národům k přátelství. Ale zítřek bude nejdůležitější. Tajné jednání.“

„Ještě tajnější? Ale vždyť už i to dosavadní je tajné.“

„Jistě že i toto je tajné, ale to zítřejší bude tajné natolik, že bude tajné i pro účastníky dnešního tajného jednání, protože ani oni o něm nesmí vědět.“

„Tý jo, no to je skvělý,“ řekl jsem, „tajemství v tajemství.“

Ráno se Sověti opět vrátili, večer opět odjeli vlakem zpět do Užhorodu, potom se opět vrátili a přátelství bylo úplné. O polední přestávce třetího dne mi Špión řekl, ať jdu za ním na WC, a tam mi sdělil, abychom počkali, jelikož hned přijdou i naši přátelé a budu jim muset tlumočit. Přišel rovněž soudruh Biľak, mile pokynul hlavou směrem ke mně, a zatímco si rozepínal poklopec, otevřely se dveře a vešel soudruh Šelest, člen sovětského PV, taky on se vyčůral, ale bylo vidět, že má vztek, a velice vážně řekl Biľakovi, že kvůli dopisu nemůžou déle čekat.

„Co si myslíte, Biľaku? Do kdy máme ještě čekat? Kvůli vám je celá Varšavská smlouva v bojové pohotovosti. Kolik takových zdržovacích setkání budeme muset ještě zorganizovat? Co si myslíte, jak dlouho ještě vydrží trpělivost soudruha Brežněva? Jak dlouho se bude muset ještě usmívat na tyhle zrádce? Jak dlouho bude muset kvůli vašemu lajdáctví ještě cestovat ve všelijakých železničních vagonech? Styďte se! Už ten dopis napište, abychom mohli konečně

začít! Co to má vůbec znamenat? To jste tak neschopní? Vzchopte se!”

„Ano, ovšemže, soudruhu Šeleste, ale my...”

„Nic mi nevysvětľujte,” řekl Šelest a přitom si nad pisoárem oklepával pindíka. Soudruh Brežněv vám vzkazuje, že jestli chcete dobře, pak si to ujasněte, ale rychle. Co si myslíte, jak dlouho se tu ještě bude s kontrarevolucionáři handrkovat? Myslíte, že by Leonid Iljič neměl v tomhle zasraným horku nic lepšího na práci?”

„Ale ano...”

„Myslíte, že by mu nebylo líp na Krymu? Nebo že by nebylo lepší, kdyby místo týhle komedie bojoval za světový mír proti Američanům?” Šelest si zapnul poklopec a jako kulturní člověk si umyl ruce. „Uvědomte si, že svým nezodpovědným chováním soudruha Brežněva podceňujete!”

„Ale já ne... nedej Bože...”

„Mlčte. Bůh není. Ale ano, vy soudruha Brežněva urážíte. Poslouchejte, Biľaku. Dostanete poslední možnost. Třetího srpna se v Bratislavě při schůzce VS na nejvyšší úrovni potkáme stejným způsobem na záchodě. Dopis československého lidu s žádostí o pomoc přineste s sebou. To je rozkaz Brežněva. Je to jasné?”

„Ano, soudruhu Šeleste!” Biľak také skončil s čůráním, ale nebyl schopen soustředit se na to, aby se upravil, jen vyděšeně držel mezi prsty svého pindoura.

„No tak tedy,” řekl Šelest a utíral si ruce. „Máte psací stroj?”

„Ano, prosím, mám.”

„No tak tedy. Snad na něm dokážete napsat dopis na jednu stránku. Dasvidánija,” řekl a vyřítíl se ze záchodu.

Bylo palčivé vedro, jaké bývá uprostřed léta. U kolejnic vrzaly znavené kobyľky, ve výši kroužil pár káňat a chvílemi zavřískl, všude po okolí postávali sovětští zvláštní spolupracovníci, černé parní lokomotivy s velkou rudou hvězdou na čele tahaly přes stanici dlouhé nákladní vlaky. Ve vesnici nebylo vidět ani živáčka; když občas zavanul slabý vánek, na korunách stromů v zahradách se tu a tam ukázala zralá broskev. Jestliže má československý lid psát Varšavské smlouvě dopis s prosbou o pomoc, myslel jsem si v duchu, potom je už opravdu zle a potom to, co se tu chystá, už není vojenské cvičení. Sověti zcela jistě chtěli vojenské cvičení, ale pochopili, že to už tady nestačí. Bohužel. V jednacím vagonu se soudruh Šelest přátelsky usmíval, na Brežněvově obočí visela průhledná kapka, avšak Dubček o tom všem nic nevěděl, určitě myslel jen na životní úroveň, demokracii, svobodu a jiné demagogické kontrarevoluční fráze. Nechoval se, jak by se na dospělého člověka slušelo. Ovšem mě poznal hned na začátku. „Přijedete k nám v zimě na lov, soudruhu nadporučíku, do Topoľčianek?”

„Ano, soudruhu Dubčeku, přijedu.”

„No to je vynikající. Ale teď to zařídíme tak, aby bylo vaše střeľecké stanoviště vedle mého, postupně si na sebe zvykneme a nic špatného se nestane; soudruh Kádár bude mít také radost, uvidíte. Jen si pak dejte v té zimě pozor na pitivo, které hřeje na duši, ha-ha-ha.”

„Ano, ha-ha-ha. Ale teď nebude zima. Nepojedu až v zimě, ale dřív.”

„Však jen přijedte, jen přijedte. Jeleny je možné lovit už od konce léta.”

„Já myslím, soudruhu Dubčeku, že přijedu ještě dřív.”

„Ještě dřív? Hm. No i v tomto případě se najde řešení: liška. Nebo například tchoř.“ Kolik má v sobě dobroty, myslel jsem si a nechápal jsem to. Nezabýval se tím, jestli se Vasil Biľak přátelí více s ním nebo se Sověty, ale čert ví, čím se zabýval, určitě tím, jak by podkopal moc lidu. Zdánlivě je to láskyplný člověk, ale zatím je lehkomyšlný a slabý. Protože dopustil, aby ho zmátli západní imperialisté. Jenže pak se bude divit.

Tátové

Soudruha Alexandra Dubčeka jsem si oblíbil. V jeho hlase byla znát nadšená dobrotivost i určitá starostlivost. Blízkost. Měl rozzářené oči, věřil tomu, co říkal, a tato víra nezvažuje výhody a nevýhody. Soudruh Dubček se pustil do řešení problémů, ať to stojí, co to stojí, i kdyby se proti němu spojil celý svět. Totiž jen polovina světa, nepřátelé míru tam na západě. Vlastně ani v socialistických zemích neměli Dubčeka všichni rádi, ale jen proto, že ho ještě neznali. Věděl jsem, že když ho pak přijede do Prahy navštívit soudruh Ulbricht z NDR a bude s ním mluvit, velice si ho oblíbí, oba jsou dobří komunisté a slušní lidé; a když potom Dubček pojedje do Bulharska k Todoru Živkovovi, bude jim spolu velice dobře a také polský soudruh Gomułka se stane jeho opravdovým přítelem. Jen aby se už konečně setkali.

S Dubčekem jsem cítil silné, pevné a bezpečné společenství, když mě oslovil. Neříkám, i soudruh Kádár je starostlivý. Jenže on je příliš velký. Obrovský. Mohutná bytost z pravěku lidstva. On je anděl. Jistěže vím, že andělé nejsou, jako není ani Bůh nebo Dábel a jako nejsou ani další nevědecké bytosti, například kentauři, víly, skřítki nebo ježibaby; ty si vymyslela idealistická inteligence sloužící vykořisťovatelské třídě, aby jimi mohli zastrašovat pracující a aby tak buržoazní chleboďárci idealistické inteligence mohli vykořisťovat pracující masy. Řekl jsem tedy jen symbolicky, že soudruh Kádár je anděl, jen umělecky, protože historický materialismus nemůže ve své očištěné jednoduchosti ukázat odpovídajícím způsobem jeho velikost; a to, co je takto obrovské, je bohužel pro svoji mohutnost od nás příliš daleko. Z takovéto dálky jsem vzhlížel k Jánosi Kádárovi, s takovouto nezměrně velikou úctou a obdivem, mezi námi byla tato nepřekonatelná vzdálenost, kterou překlenovalo jeho zásadové myšlení. Z andělů jde i trochu strach. Ale vedle toho je soudruh Kádár moudrý a chytrácký dědeček. Praotec. Vševědoucí kmenový náčelník, který narozené lidstvo choval v kolébce prvotního komunismu, kde se nevyskytovaly třídní protiklady. Viděl meteory zarývající se do země, viděl ještě rudě sálající Měsíc, viděl rybu vyskočivší na první břeh, jak se mění v plazu, viděl draky, viděl narození, boj, smrt.

Toto u Jánose Kádára cítili i vůdcové bratrských stran, a proto se v táboře míru stal nejváženějším prvním tajemníkem. Po Leonidu Brežněvovi. Každý tak trochu cítil, jako kdyby byl János Kádár jeho tatínkem, a čerstvě zvolený, mladý Dubček to cítil tím spíš. Vždyť měl tohoto mohutného andělského komunistu jako souseda. Měl ho docela blízko, kdykoli k němu mohl zaskočit a zeptat se, co má v určité kritické situaci dělat, jak má rozhodnout, když je toho třeba, nebo aby mu János Kádár jen vyprávěl něco ze svého bohatého dlouhého života a předal mu své obrovské zkušenosti.

Cítil jsem, že ho János Kádár nikdy nezradí. Bude vždy s ním, dokud je naživu. A kéž by žil dlouho! Jen aby se mu něco zlého nestalo. Dubček ho chtěl jako tátu a já zase chtěl jako tátu Dubčeka. On je můj kamarád, můj blízký, můj rodný bratr, můj soudruh, můj ochránce, můj živitel, můj otec, můj lid, moje krev.

Rozhodnutí

23. června zazvonil u našich dveří spěšný kurýr, který přijel na motorce. Přivezl s sebou i rezervní helmu, musel jsem si sednout za něj na motorku a za pár minut jsme byli v Bílém domě na náměstí Mari Jászaiové.

Posadili mě v pracovně soudruha Kádára, z bezprostřední blízkosti na mě zpod placaté čepice s kšiltem hleděl Lenin z bílého, glazovaného porcelánu, záhy se přiřítíl soudruh Kádár, podal mi ruku a řekl: „Ještě pět minut, soudruhu nadporučíku, a bude volat soudruh Leonid Brežněv. Pojdte dál, soudruhu Csémi,“ dodal ještě, protože se ve dveřích objevil ještě nějaký generálporučík, já samozřejmě vyskočil a také on mi podal ruku; náměstek ministra obrany Károly Csémi. Lajos Czinege šel včera na dovolenou. Sedli si, rozprostřeli spisy, plni starostí si sdělovali polovičaté věty; došlo mi, že přešli ze sousední místnosti, kde právě skončilo zasedání PV, a že se na tomto zasedání PV něco stalo. Mně zapomněli říct, abych si sedl. Zadrnčel telefon, nejprve se ozvala jen sekretářka z vnější kanceláře, že jsme s Kremlem už spojeni, Kádár mi pokynul, abych se už posadil, a pak mluvil osobně Leonid Iljič. Znepokojeným hlasem se ptal, jak rozhodl PV o sovětských prosbách.

„PV souhlasí, aby byl armádní generál Kazakov uvolněn z funkce hlavního velitele VS,“ řekl soudruh Kádár.

„Da. V pořádku,“ pravil Brežněv odměřeně. „A další problémy?“

„PV souhlasí se jmenováním armádního generála Štemenka do čela hlavního štábu VS.“

„Charašó,“ řekl Brežněv netrpělivě. „Spasibo.“

„Dále bereme na vědomí, že v souvislosti s vojenským cvičením... v souvislosti s plánovaným vojenským cvičením projede přes území Maďarska jedna sovětská divize,“ říkal Kádár a jeho výraz byl čím dál temnější; stejně tu už máme oddíly sovětské Jižní armádní skupiny. Naštěstí.

„Charašó, charašó,“ řekl Leonid Iljič, ale teď už se neptal, abychom mu konečně řekli, co bude s tím, co ještě zbývá, nicméně já jsem věděl, že ještě není konec, protože Leonid Iljič na druhém konci linky na to čekal tak usilovně, div že na nás nekoukal ze sluchátka.

„Dále, ehm, ohledně vašich návrhů, co se zmíněného a v rámci plánu... tedy plánovaného vojenského cvičení týče, vás, soudruhu Brežněve, informuji, že cvičení...,“ tady generálporučík Károly Csémi vehementně ukazoval János Kádárovi svůj palec a ukazováček, jak se přibližují k sobě, „... že se plánovaného cvičení můžeme zúčastnit jednou divizí s početně sníženým stavem mužstva,“ chroptěl nakonec János Kádár, potom jen zíral před sebe, že ani nevěnoval pozornost záplavě slov, kterou soudruh Brežněv chrlil, marně jsem mu s využitím veškerých svých znalostí překládal: „To je vynikající! Je nám to tak drahé, ano, ano, soudruhu Kádáre, jak říkám, drahé, drahé, je nám to tak drahé, naší straně a našemu přátelství, našemu velikému

přátelství, že nenacházím slov, jak bych vám to vyjádřil. Toto je pro náš internacionální bratrský svaz to nejdražší, nejcennější, co nám vy, váš lid, může dát. Přátelství našich národů a bratrské spojenectví a vaše strana. Náš lid je vám za to vděčný, soudruhu Kádáre, vám, maďarským komunistům, je vděčný lid Sovětského svazu, lid Ruské sovětské federativní socialistické republiky, Turkmenské sovětské socialistické republiky, Ukrajinské sovětské socialistické republiky, Bělorus... Dál ani nevypočítávám, je vám vděčný lid Sovětského svazu a ostatních socialistických států, Bulharska, Polska, NDR, Kuby, Rumunska, ehm, Jugoslávie, Albánie, Číny – tady soudruh Brežněv zakašlal, ale ihned pokračoval –, Severního Vietnamu, Severní Koreje a je vám vděčný, velice vděčný československý lid, ano, Československo vám bude vděčné nejvíc, nám je to natolik drahé, že tam nemusíme vpadnout, totiž cvičit sami, ale že s námi... na cvičení budete také vy, to je nám natolik drahé, že na to není slov, a dokud žiju, nezapomenu vám to, ano, dokud žiju, dokud jen žiju...”

Po rozhovoru někdo z nich nepoložil správně sluchátko, bylo slyšet tiché přerušované bzučení, János Kádár a Károly Csémi ještě chvíli seděli, ani spolu nepromluvili a já jsem nevěděl, co mám dělat. Podle předpisů chování jsem nemohl vstát a vytrazit se jen tak, aby to bylo podle pravidel, správné by bývalo bylo, abych po vojensku, hlasitě žádal o dovolení vzdálit se, když už mi to neřekli sami od sebe. Ale nějak jsem nepovažoval za vhodné, abych je vyrušil.

Píseň o důvěře

Tehdy se stala zvláštní věc: generálporučík Csémi si začal tiše zpívat:

Ballade zrádců

Jací jsme podlí, můj Kníže,
vždyť Češi nám důvěřují,
a když ten hnus podepíšem,
naší armádě odzvoní.
Náš přítel, když vichřice běsní,
nám ihned na pomoc spěchá,
ale po zákeřné ráně v týl
však víš, co Jidáše čeká.

Vždyť Rusáci jsou daleko
a z dálky se snadno radí,
však tisíc běda člověku,
jenž sousedu svému škodí.
Vždyť co tam žije Maďarů
a ty pak dav ztrestat nechá,
jim vynadají do zrádců,
však víš, co Jidáše čeká.

Kdysi jsme s nimi bojovali,

teď jsme naopak přátelé
a jejich jsou Karlovy Vary,
až k nim vjedou tanky, co bude?
Oni jezdí k Balatonu,
my si užíváme u nich Tatry,
mám vztek, říkám bez pardonu,
neopouštějme naše kasárny.

Pokud to dopustíš, Kníže,
a tanky vjedou do léta,
s tebou půjdu, spolehni se,
však věz, co Jidáše čeká.

Byl čas slunovratu, v místnosti se rozhostilo ticho, jaké uprostřed léta bývá. Generálporučík Csémi náhle procitl a rozhlédl se, pohnul se i soudruh Kádár, několik vteřin udiveně zkoumal bystu Lenina, pak vyskočil, šel k oknu a díval se na Dunaj. Jeho hladina přinášela od Bratislavy velký kus vodou omletého dřeva.

Bratislava

Začátkem srpna byli v Bratislavě všichni, úplná vedení všech zemí VS, nikdo nesměl ani jít na dovolenou. Todore Živkove, marně se svými lidmi sníte o Zlatých Pískách v Bulharsku; vy, Waltře Ulbrichte, se svými lidmi o vznešených dunách Baltského moře v NDR; vy, Gomuľko, o vznešených dunách rovněž Baltského moře, ale na polském pobřeží; a János Kádár se svými maďarskými soudruhy rovněž marně snili o bílých plachetnicích v chvějící se fata morgáně na vodách Balatonu, nemohli jet nikam, protože se museli zabývat Čechoslováky. Takové léto! Co nedokáže bratrství národů a internacionální sebeobětování komunistů! Kolik spřátelených vedoucích činitelů v těchto dnech syčelo tiše mezi zuby úsloví připomínající modlitbu – jenže to samozřejmě žádné modlitby ani zbožné prosby nebyly, neboť takové věci jsme zrušili.

Jen Nicolae Ceaușescu si mohl blaženě plavat u Constance v Černém moři, jelikož Rumuny zase nikdo nepozval a Ceaușescu se, což je téměř jisté, nemodlil.

Pracoval jsem od rána do večera na úředních jednáních, plenárních schůzích a v sekcích, po večerech potom na tajných jednáních, až jednou nadešel okamžik, kdy se v bufetu ke mně přitočil můj kamarád a zpíval: „Páni a paní, vím, jak se ruší žal...“ Jak jsem poznal melodii Karla Gotta, rozbušilo se mi srdce. Nadešel čas, teď bude následovat tajnotajné jednání, které změní osud národů. Špión mi předtím říkal, ať jdu potom zase na WC; nejdřív jsem nechápal, ale pak jsem pochopil, že má pravdu, že tohle skutečně není jinak možné. V této situaci.

Tiše jsem odpověděl: „Já tíhnu duší jen k Lady Carneval...“ A šel jsem.

Na záchodě jsme čekali dlouho, občas přišel nějaký soudruh ze zasedací síně a podiveně se na nás díval, postavil se ke zdi, aby se vymočil, některý přitom pošilhával dozadu, jestli něco

děláme, ale my jsme nic nedělali, ani jsme si nepovídali, protože jsme v tom dezinfekčním pachu neměli chuť otevřít pusy. Někdo si šel sednout do kabinky, ale my jsme jen stáli, čas ubíhal a my jsme pořád stáli, z kabiněk se občas ozývaly zvláštní zvuky, bylo to čím dál nepříjemnější, ale nakonec dorazil soudruh Vasil Biľak, první tajemník slovenského ÚV, takže jsme už čekali tři, byla to asi půlhodina, mezitím lidé přicházeli a odcházeli, jeden lehce vrávorál, potom v jedné kabině klesl na kolena, ani se nezavřel a ztěžka, s námahou začal zvracet. Tehdy se konečně otevřely dveře a objevil se soudruh Šelest, člen Politického výboru Komunistické strany Sovětského svazu, důvěrník soudruha Brežněva, a obořil se na Biľaka, jestli už konečně přinesl ten dopis. Soudruh Biľak si zmateně sahal z jedné kapsy do druhé, Šelest jen vzdychal a kroutil hlavou, a také zasyčel mezi zuby, že je durák, ale byl trpělivý, jako jsou právě v těch nejtěžších situacích nejtrpělivější a nejshovívavější i všichni ostatní komunisté, protože vědí, že zárukou vítězství světové revoluce je, když se spojí proti americkým kapitalistům a budou se v tomto boji vzájemně podporovat. Nebo právě proti kapitalistům NSR.

Biľak našel dopis v kapse u kalhot a všichni si oddechli: Špión a já úlevou, Šelest naopak rezignovaně. Potom papír uchopil, otáčel jej, hláskoval, vzhlédl, vytřeštil na Biľaka oči, úžasem mu pomalu poklesávala čelist, a když otevřel ústa, nevyšel z nich řev, ale zase je zavřel a trpělivě zasyčel: „Što éto?“

„Co je to?“ překládal jsem.

„No, dopis, soudruhu Šeleste. Tamto. Československý lid žádá o pomoc spojenecké státy. O přátelskou pomoc.“ Biľak si kapesníkem otíral pot z čela; někdo otevřel dveře z chodby, ale zarazil se a potom pěkně potichu vycouval a dveře tiše zavřel. Já jsem si papír přečíst nemohl, a tak jsem nikdy nezjistil, jak to československý lid formuloval, nebo jaký měl pravopis, protože soudruh Šelest mi jej neukázal, ačkoli jsem tam byl právě proto, abych mu překládal z československého jazyka do ruštiny. To jsem sice viděl, že papír byl trochu zmačkaný, ale určitě se zmačkal jen v Biľakově kapse, což je v případě takové tajné budovatelské konspirace i přirozené; byly vidět rovněž menší skvrny, snad tu podšálek zanechal stopu od kávy, když na dopise pracovaly po nocích revoluční síly, a viděl jsem i to, že tu a tam na něm dělnická třída nebo strana přeškrtla nějaké slovo a nad přeškrtnuté napsala rukou jiné slovo, ale něco takového mám ve zvyku dělat ve svých dopisech i já.

„Tohle je tedy žádost Československa o pomoc v buržoazněnacionalistickém kontrarevolučním nebezpečí?“ Šelest držel papír za růžek ve vzduchu.

„Áno. Totiž Da. Totiž toto je natažená, o pomoc žádající pravá ruka československého lidu a strany,“ pravil soudruh Biľak vysokým hlasem. „Éto pismó? Tohle mám dát Brežněvovi do ruky? Jděte do prdele. A tady to je co? To je pravopisná chyba. Já váš jazyk moc neumím, ale tohle vidím i já. Kdo to psal? To moje uklízečka píše na stroji líp. Ptám se, kdo to psal?“

„No, já. A ještě mi taky pomáhal soudruh Indra.“

„Ale proč jste to nedali sekretářce přepsat načisto?“

„Prosím vás, soudruhu Šeleste, sekretářce? Vždyť moje sekretářka taky horuje pro Dubčeka.“

„Tak sekretářce Indry.“

„No, ta taky nenávidí Rus... Sověty. Soudruhu Šeleste, prosím vás, nezlobte se, ale vy nevíte, co se v téhle zemi děje. Zůstali jsme, prosím, osamoceni.“

Šelest zrudl, ale pak bylo vidět, že ho přece jen neraní mrtvice, protože zbledl, a potom je možné i to, že vůči soudruhu Biřakovi cítil cosi jako lítost, takže nakonec řekl jen tolik: „Idiót.“

To jsem Vasilu Biřakovi nepřekládal, protože jsem si myslel, že je vzdělaný člověk a pozná, že soudruh Šelest citoval v originále, ve své mateřštině, název jednoho z románů Dostojevského, a i když nelze Dostojevského nazývat ani komunistou, ani dělnickým spisovatelem, jeho útrapy ve vyhnanství na Sibiři v době utlačovatelského carského režimu přece jen učinily myšlenku soudruha Šelesta věrohodnou.

Tím byla odstraněna i poslední překážka, která bránila poskytnutí internacionální pomoci. Soudruh zvracející v kabině se namáhavě zvedl, nad zvyšujícím se čelem si uhladil vzad šedivé pramínky vlasů, zplhlé utrpením, zvedl k nám svůj zrůzněný pohled a zase dopadl zpět na sedátko.